

ARREU

El Modernisme de Buenos Aires

Luis Gueilburt

Escultor, director acadèmic del Taller Gaudí
Escola Politècnica Superior d'Edificació de Barcelona
Universitat Politècnica Catalunya

Mentre passejo pels carrers de Buenos Aires, sense distinció de barris, n'observo l'arquitectura i reflexiono sobre el que va ser i el que va succeir en aquesta ciutat de l'any 1900 al 1930. La gent que va arribar i va treballar durant aquests trenta anys en aquesta ciutat, hi va trobar un lloc desproporcionadament gran, enorme, sense límits que, amb tot, havia heretat les línies, les pinzellades de color i els plans del Modernisme europeu, però "passat per aigua".

A l'època, les idees viatjaven en vaixell, lentament, igual que la resta d'informació. Amb els materials autòctons i les noves proporcions, les construccions van prendre formes diferents i, amb algunes variacions, van adaptar-se a les noves mesures, als grans espais i a una llibertat d'acció que no havien tingut de vegades els conceptes originals, malgrat que s'havia cercat.

Cada edifici, cada casa que es construïa, implicava un somni; cada façana que es dibuixava semblava copiada d'una altra façana europea original, italiana, catalana o francesa, però malgrat el desig de l'arquitecte o de l'artesà, la forma que van adoptar els nous dissenys va crear un estil. Les idees que es van endur van anar transformant-se en creuar l'oceà. Les formes es van suavitzar i van adoptar un nou contingut; si poguéssim preguntar als autors, segurament ens dirien que havien seguit al peu de la lletra els canons que l'estil imposava, però la lletra s'havia desdibuixat i l'estil era un altre.

Ens trobem amb aquest nou Modernisme, l'Art Nouveau, que definirà el Buenos Aires d'aquestes dècades i hi deixarà empremta. Les idees que duïen els viatgers d'una banda a l'altra es van anar encreuant poc a poc en els vaixells que els transportaven, en un anar i venir d'unes cultures que mai no s'haurien volgut barrejar en l'Europa natal, i van fer que a Amèrica tot esdevingués possible. En aquest nou continent sense prejudicis i sense preconceptes, el Floreale es va encreuar amb l'Art Nouveau, i aquest amb el Modernisme, el Liberty i, fins i tot, l'Art Déco.

No podem deixar de destacar les obres de Julián García Núñez, Cayetano Buigas i Monrava i Francisco Roca i Simó, entre d'altres que deixarien també la seva petja. Però és evident que

Architect Julián García Núñez and sculptor Agustín Querol i Subirats, 1910. Monument to the Spaniards

Arquitecte Julián García Núñez i Escultor Agustín Querol i Subirats, 1910. Monument als espanyols



Sculpture detail of the Antigua Confitería del Molino

Detall escultòric de l'Antigua Confitería del Molino

qualsevol catàleg es quedaria curt si no incorporés, a més dels grans noms, els eters anònims, fonamentals per comprendre el patrimoni i assimilar-ne el contingut.

Els exemples d'una arquitectura exportada a través de l'oceà ens ofereixen moltes sorpreses, com, per exemple, el primer molí fariner de Buenos Aires que es va denominar Molino a Vapor de Lorea, i que es va transformar en l'Antigua Confitería del Molino, coneguda arreu. Aquest edifici, que va començar a construir-se cap al 1914, és un bon exemple de l'arquitectura d'aquest estil Art Nouveau o Floreale de què parlem.

Mentre a Europa planava el fantasma de la Primera Guerra Mundial, el 1917 s'inaugurava aquest edifici notable. Per construir-lo es van dur alguns materials des d'Itàlia a Buenos Aires: portes, finestres, poms de bronze, ceràmiques, cristalleria i vidrieres, a més de les peces de gran valor artístic que van fabricar artesans argentins amb materials nobles, com els marbres de Córdoba i San Luis.

Tot i que el Modernisme al principi va desencadenar la hilaritat de molta gent que el va anomenar *estil fideu* o *coup de fouet* (cop de fouet), a causa de les línies en zig-zaga, i que es van omplir revistes amb caricatures sobre les construccions Art Nouveau, finalment va acabar imposant-se per damunt dels riures i les bromes, es va convertir en moda i va triomfar arreu.